

تارىخ ئېقىمىغا قارشى ھەرىكەت قىلماسلىق كېرەك

— «جۇڭگوغا قارىتىلغان مەدەنىيلىك توقۇنۇشى سەپسەتسى»نىڭ جىمىقىدىغان ۋاقتى كەلدى

□ جۇڭ شېڭ

يېقىندا، سىكىنېر ئىسىملىك بىر ئامېرىكىلىق ئايال ھەيران قالارلىق سۆز قىلىپ، قويۇق ئىرقچىلىق تۈسىنى ئالغان «جۇڭگوغا قارىتىلغان مەدەنىيە-لىك توقۇنۇشى سەپسەتسى»نى ئوتتۇ-رىغا چىقاردى. خەلقئارا جەمئىيەت بۇ-نىڭغا بەك ھەيران قالدى.

ئامېرىكا گوۋۇيۈەنى سىياسەت - پىلان ئىشخانىسىنىڭ بۇ مۇددىرى تەپ تارتىماستىن ئامېرىكىنىڭ جۇڭگو بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىگە كىشىنى ھاڭ - تاڭ قالدۇرىدىغان «مەدەنىيلىك توقۇ-نۇشى» دېگەن بەلگىنى چاپلىدى. ئا-مېرىكىلىق يازغۇچى مارك تۇپىن بۇ-رۇنلا بۇنداق كىشىلەرنىڭ رەسمىنى سىزىپ: «قولدا بولمىقا كۆتۈرۈۋال-غان ئادەمگە، ھەممە نەرسە مەختەك كۆرۈنىدۇ» دېگەندى. سىكىنېر دەل «مەدەنىيلىك توقۇنۇشى»دىن گىبا-رەت بۇ «بولماق»نى ئوينىتىپ، جۇڭگو - ئامېرىكا مۇناسىۋىتىدىكى مەسىلە دەپ قارالغان بارلىق «مىخ»لارنى ئاق - قارىنى ئايرىمايلا قاپقاچىي بولدى، نۇرغۇن ئامېرىكىلىقنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئوقۇمۇشلۇق زاتلارنىڭ ھەممە-سى بۇنى بىر خىل تىپىك ئىرقچىلىق لو-گىكىسى، دەپ قارىدى.

ئەمەلىيەتتە، بۇنداق غەلىتە گەپ-لەرنى قىلىدىغان كىشىلەر ئۆزلىرىنىڭ چوڭقۇر يىلتىز تارتىپ كەتكەن ئىرق-چىلىق قارىشىنى يوشۇرمايلا، قانداق-تۇر «بۇ بىر خىل تامامەن ئوخشاش بولمىغان مەدەنىيلىك ۋە ئوخشاش بولمىغان ئىدىيولوگىيە بىلەن بولغان بىر مەيدان كۈرەش، بۇنى ئامېرىكا ئىلگىرى باشتىن كەچۈرۈپ باقمىغان» «نۆۋەتتىكى جۇڭگونىڭ تۈزۈمى غەرب پەلسەپىسى ۋە تارىخىنىڭ مەھ-سۇلى ئەمەس» «بىز تۇنجى قېتىم ئاق تەنلىك ئىرقتىن بولمىغان چوڭ دۆلەتتىكى رىقابەت رەقبىگە دۇچ كې-لىۋاتىمىز» دەۋاتىدۇ. بۇنداق ۋاتىل-داشلار كىشىلەرگە ناتونۇش ئەمەس، بۇ كىشىلەرگە ناتىستىتلارنىڭ ئەينى يىللاردا يەھۇدى مىللىتى، سىلاۋىيان مىللىتى قاتارلىقلارنى زەھەرلىك قار-غاشلىرىنى ئەسلىتىدۇ. ئەينى يىللارد-كى ناتىستىتلارنىڭ «ئارىيانلار بارلىق ئىرقلاردىن ئۇستۇن تۇرىدۇ» دېگەن ئىرقچىلىقنى چىقىش قىلىپ سادىر قىلغان كەچۈرگۈسىز جىنايەتلىرىنى ئەسكە ئالغاندا، ھەرقانداق كىشىنىڭ تېنىنى ئىختىيارسىز تىرەك باسدۇ! دۆلەت بىلەن دۆلەت مۇناسىۋىتتە-نى ئىرق قاتلىمىغا ئايرىيدىغان بۇ خىل

سەپسەتە ئامېرىكىدىمۇ كۈچلۈك گۇمان قوزغىدى. «ۋاشىنگتون پوچتا گېزىد-تى»دە: بۇنداق قاراش مۇلاھىزە يۈر-كۈزۈشكە بەرداشلىق بېرەلمەيلا قالما-ستىن، بەلكى ئۇنى قوللايدىغان ئەمەلىي پاكىت كەمپىل، دېيىلىدى. ماقالەدە: ئۇلار ئاساسىي مەدەنىيلىككە ئاساسەن دۆلەتلەرنى تۈرگە ئايرىپ، سالاھىيەت-نىڭ كۆپ خىللىقى ۋە تاساددىپىيلىققا سەل قارىدى، دەپ قارالدى. ئامېرىكا پىڭپو ئاڭبېنلىقىنىڭ ئوبزورىدا: «مەدە-نىيلىك توقۇنۇشى سەپسەتسى»گە ئامې-رىكىنىڭ دىپلوماتىيە سىياسىتىدە پۈت قويمىدەك ئورۇن يوق، ئۇنىڭ ئۈستە-گە، بۇ خىل توقۇنۇش ئەندىزىسى ئامې-رىكىنىڭ رىقابەتتە ئۆتۈپ چىقىشىغا پايد-دىسىز، دېيىلدى. ئامېرىكا «دىپلوماتىيە سىياسىتى»نىڭ ئوبزورىدا بۇ ھەقتە دەل جايدا باھا بېرىلىپ: «بۇ ئامېرىكىنىڭ دۆلەتنى ئىدارە قىلىش يېڭى تاختىكىسى-نىڭ ئىرقچىلىقى ۋە خەتەرلىك بىر تەرىپ-نى نامايان قىلىپ بەردى» دېيىلدى.

ئىپتىتىتلارغا قارىغاندا، سىكىنېر ئىسسىلىك بۇ ئايال ئافرىقىلىقلار ئەۋلا-ددىن بولغان ئامېرىكىلىق بولۇپ، ئۇ بۇ خىل ئىرقچىلىق سەپسەتسىنى ھەۋەس بىلەن تىلغا ئېلىپ، ئاق تەنلىك-لەر ئىرقى توغرىسىدا ئاغزى - ئاغزىغا تەگھەي سۆزلىگەندە، ئەجەپا ئامېرىكە دا ئۇزاقتىن بۇيان يامرىغان ئىرقىي كەمسىتىشنىڭ كەڭ قارا تەنلىكلەرگە ئېلىپ كەلگەن ئېغىر ئاپىتىنى ئۇنتۇپ قالغانىدۇ؟ ئەجەپا ئاتالمىش «ئاق تەنلىكلەر مەدەنىيلىكى»نىڭ ئىندىيان مەدەنىيلىكى، قارا تەنلىكلەر مەدەنىيىلە-كىنى يوققانلىقىنى ئۇنتۇپ قالغانىدۇ؟ جۇڭخۇا مەدەنىيلىكىنىڭ بىر چوڭ ئالاھىدىلىكى «ئىناقلىق». مىلادىدىن بۇرۇنقى 140 نەچچىنچى يىلى، جىڭ چيەن بىر تىنچلىق ئەلچىلىرى ئۆمىكىنى باشلاپ چاڭئەندىن يولغا چىقىپ، شەرقتىن غەربكە تۇتىشىدىغان يولنى ئېچىپ، «يول ئېچىش سەپىرى»نى تاماملىغان، ھەرگىزمۇ قانداقتۇر «مە-دەنىيلىك توقۇنۇشى» بىلەن شۇغۇلل-دىشىققا بارمىغان! 600 نەچچە يىل ئىلگە-رى، جېڭ خې يەتتە قېتىم غەربىي ئوكيانغا سەپەر قىلغاندا، باشلاپ ماڭ-غىنى ئەينى چاغدا دۇنيا بويىچە ئەڭ چوڭ كېمە گەرتىتى، ئېلىپ بارغىنى يىپەك، چاي ۋە فارفۇر بۇيۇم، ھەر-گىزمۇ قانداقتۇر «مەدەنىيلىك توقۇنۇ-شى» ئەمەس! قەدىمىي يىپەك يولىدد-كى ئالماشتۇرۇش ئارقىلىق، قەدىمىي يۇنان مەدەنىيلىكى، قەدىمىي رىم مە-دەنىيلىكى، قەدىمىي ھىندىستان مەدە-نىيلىكى ئارقا - ئارقىدىن جۇڭگوغا

كىرىپ، جۇڭخۇا مەدەنىيلىكى بىلەن ئۆزئارا يۇغۇرۇلۇپ ئورتاق مەۋجۇت بولۇپ تۇرغان. جۇڭگولۇقلارنىڭ «ئىناقلىق»تىن گىبارەت مەدەنىيەت قارىشىدا ئالەم قارىشى گەۋدىلەندۇ-رۈلگەن بولۇپ، «تەبىئەت بىلەن ئا-دەمنىڭ بىرلىكى»گە ئەھمىيەت بېرىد-گەن؛ تاشقى ئالاقە گەۋدىلەندۈرۈل-گەن بولۇپ، بارلىق جاھان ئەھلى بىلەن ئىناق ئۆتۈشكە ئەھمىيەت بې-رىلگەن؛ ئىجتىمائىي تۇرمۇش گەۋد-لەندۈرۈلگەن بولۇپ، «بىر ياقىدىن باش چىقىرىش»قا ئەھمىيەت بېرىد-گەن؛ كىشىلىك مۇناسىۋەت گەۋدىلە-ندۈرۈلگەن بولۇپ، «ئىناقلىق ھەممە-دىن ئەلا» دېگەنگە ئەھمىيەت بېرىد-گەن؛ ئېكولوگىيە سىستېمىسى گەۋد-لەندۈرۈلگەن بولۇپ، «ئىناقلىق ئىشقا ئاشۇرۇلسا، بارچە مەۋجۇدات ئۆسۈپ يېتىلەلەيدۇ» دېگەنگە ئەھمە-يەت بېرىلگەن. بۇنداق ئالاھىدىلىك جۇڭخۇا مەدەنىيلىكىنىڭ كەڭ قورساق، سىغىدۇرۇشچان كۆڭلى - كۆكسىنى بەلگىلىگەن. بۇ خىل «ئە-ناقلىق»تىن گىبارەت مەدەنىيەت ئالا-ھىدىلىكى قەدىمدىن تارتىپ ھازىرغە-چە داۋاملىشىپ كەلگەن، تەسىرى ئىن-تايىن چوڭقۇر بولۇپ، جۇڭخۇا مىللە-تىنىڭ مەدەنىيەت خاراكتېرىگە ئايلاد-غان. خۇددى رەڭگىس شى جىنپىڭ كۆرسەتكەندەك: «تىنچلىقنى سۆيۈش ئىدىيەسى جۇڭخۇا مىللىتىنىڭ مەنئىۋى دۇنياسىغا چوڭقۇر ئورناپ كەتكەن بولۇپ، بۇگۈنكى كۈندىمۇ يەنىلا جۇڭگونىڭ خەلقئارا مۇناسىۋەتنى بىر تەرەپ قىلىشتىكى ئاساسىي ئىدىيەسى».

سىكىنېر قاتارلىقلارنىڭ ئىرق ئار-قىلىق مەدەنىيلىكىنى جەزملەشتۈرىد-ىغان، مەدەنىيلىك ئارقىلىق دۆلەتلەر نو-قۇنۇشىنى جەزمەلەشتۈرىدىغان بۇ خىل لوگىكىسى ئىنتايىن خەتەرلىك. لىنگولىن بۇرۇنلا: «ئامېرىكا خەلقى ئىرق چەكلە-مىسىگە ئۇچرىمايدىغان خەلق» دېگەن. 21 - ئەسىرنىڭ بۇگۈنكى كۈنىگە كەل-گەندە، «ئەسرەكلىكتە، باراۋەرلىكتە چىڭ تۇرۇش»نى ئېغىزدىن چۈشۈر-مەيدىغان، قۇللۇق تۈزۈمنى بىكار قىلىش ۋە قارا تەنلىك قۇللارنى ئازاد قىلىش ئۈچۈن غايەت زور بەدەل تۆلە-گەن ئامېرىكىدا، قانداقسىگە «ئاق تەن-لىكلەر ھەممىدىن ئۇستۇن» دەيدىغان بۇ خىل چىكىدىن ئاشقان ئىرقچىلىق سەپسە-تىسى يەيدا بولۇپ قالىدۇ؟ بۇ، كىشىلەر-نىڭ چوڭقۇر ئويلىنىشىغا ئەرزىيدۇ.

سىكىنېر قاتارلىقلارنىڭ ئىرقچىلىق مەزمۇنىدىكى گەپ - سۆزلىرىنىڭ خە-تەرلىكلىكى شۇ يەردىكى، «مەدەنىيلىك

توقۇنۇشى» ئىرقنىڭ ئوخشىماسلىقى ئا-ساسىدا دېيىلسە، ئۇنداقتا ئۇنى ھەل قە-لىشنىڭ چارىسى پەقەت بىرلا، ئۇ بول-سىمۇ ئۇلار ياقۇرمايدىغان ئىرقلارنى يوقىتىش. چۈنكى بىر ئىرق مەۋجۇت بولغان ئىكەن، بىر مىللەت مەۋجۇت بولغان ئىكەن، بىر خىل مەدەنىيلىك مەۋجۇت بولىدۇ. ئەجەپا ئامېرىكىلىقلار ئۆزلىرى ياقۇرمايدىغان ئىرق، مىللەت ۋە مۇشۇ ئىرق، مىللەتلەرنىڭ تارىخىي تەرەققىياتى ئاساسىدا بارلىققا كەلگەن مەدەنىيلىكىنى يوقىتقۇتەتەكچىمۇ؟ پۈتۈن دۇنيادىكى ئاق كۆڭۈل كىشىلەر يۈكسەك ھوشيار بولايلى، تارىخ ئېقىمە-غا قارشى ھەرىكەت قىلىدىغان بۇنداق ئىرقچىلىق تۈسىنى ئالغان گەپ - سۆزلەر يامراپ كەتمىسۇن! دۇنيا كۆپ خىل، ئىنسانلار مەدەنىيلىكى رەڭگا-رەڭ، ئىختىلاپ بولمىسا دۇنيامۇ بول-مايدۇ. جۇڭگو - ئامېرىكا ئىككى يەت بېرىلگەن. بۇنداق ئالاھىدىلىككە ئىگە، تارىخى، مەدەنىيىتى، جەمئىيەت تۈزۈ-مى، ئاممىنىڭ دەۋا تەلىپى قاتارلىقلار ئوخشاپ كەتمەيدۇ، ئىككى تەرەپ ئا-رىسىدا بىر قىسىم ئىختىلاپلارنىڭ بولۇ-شىدىن خالىي بولغىلى بولمايدۇ، ئىختى-دەمىس، ئاچقۇچلۇقى ئىختىلاپنى قارشە-لىشىش پوزىتسىيەسى قوللىنىشنىڭ باھا-دىسى قىلىۋېلىشقا بولمايدۇ، بەلكى ئۆز-ئارا ھۆرمەتلەشتە چىڭ تۇرۇپ، باراۋەر كېڭىشىشكە كۈچ چىقىرىپ، ئىككىسالا تەرەپ قوبۇل قىلالايدىغان ھەل قىلىش چارىسىنى تېپىپ چىقىش كېرەك.

ھەر خىل مەدەنىيلىكلەر ئالماشتۇ-رۇشى - ئۆزئارا ئۆرنەك ئېلىشى، ئار-تۇقچىلىقلىرىنى قوبۇل قىلىشى، يېتەر-سىزلىكلىرىنى تولۇقلىشى، گۈزەللىكلەر-دە ئورتاقلىشىشى كېرەك. دۆلەت بىلەن دۆلەت ئارىسىدىكى مەسىلىنى مەدەنىيە-لىك قاتلىمىغا كۆتۈرۈپ، ئوخشاش بول-مىغان مەدەنىيلىكنى ئىرق كاتېگورىيە-سىگە تۈۋەنلىتىش ھېچقانداق مەسىلىنى ھەل قىلالمايدۇ، بەلكى زىيىنى كۆپ بولسا بولىدۇكى، قىلچىلىكمۇ پايدىسى يوق. ئىرقچىلىققا تولمىۇ ھەۋەس قىل-دىغان ئاشۇ سىكىنېر قاتارلىقلارغا كىشە-لەر چوقۇم بۇيرىقى ئاۋازدا مۇنداق تۈۋلىشى كېرەك: يارىنىڭ لېۋىگە كېلىپ قالىدىڭلار، ئانىنىڭ تىزىكىنى تارتىڭلار! پۈتكۈل ئالەم ئىنتايىن خاتا دەپ قارد-غان ئىشنى قىلماڭلار، ئەگەر ھوشڭلار-نى تاپماي، ئۆزبېشىمچىلىق قىلىۋەر-سەڭلەر، سىلەرنى ئالدىڭلاردا كۈتۈۋات-قىنى تېگى يوق ھاڭ!

«شىنخۇا ئاڭبېنلىقى، بېيجىڭ، 5 - ئاينىڭ 20 - كۈنى تېلېگراممىسى)

مىللەتنىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن . قەھرىمانلار، قۇربانلار شەجەرىسى

لو جى: شىنجاڭ خەلقىنىڭ ئازادلىق ئىشلىرى ئۈچۈن كۈرەش قىلىمەن

بىرلەشمە ھۆكۈمەت قۇرۇلغاندىن كېيىن، لو جى شىنجاڭ جۇڭگو - سوۋېت مەدەندە-يەت ئۇيۇشمىسىغا كىرىپ خىزمەت قىلىپ، ئاكتىپلىق بىلەن شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت ئاممىغا سوۋېت ئىتتىپاقىدىكى سوتسىيالىزم قۇرۇلۇشىنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىرىنى تونۇشتۇ-رۇپ، جۇڭگو - سوۋېت دوستلۇقىنى ئىلگە-رى سۈرۈش ئۈچۈن نۇرغۇن كىونكرېت خىزمەتلەرنى ئىشلىگەن.

شىنجاڭ ئۆلكىلىك بىرلەشمە ھۆكۈ-

مەت پارچىلانغاندىن كېيىن، لو جى دىخۇا-دا قېلىپ يەر ئاستى كۈرىشىنى داۋاملاشتۇرۇپ، تەرەققىيپەرۋەر يەر ئاستى تەشكىلاتى «دېموكراتىك ئىنقىلاب پارتىيەسى» دىخۇا رايونلۇق كومىتېتى («جە-گە» گۇارلار تەشكىلاتى)نىڭ «كۆرەش» ھەيئىتىگە ژۇرنە-لىمنى نەشر قىلىشىغا يېتەكچىلىك قىلىشقا مەسئۇل بولغان. ئۇ «كېڭ كې» تەخەللۇسى بىلەن «كۆرەش» ھەيئىتىك زۇرنىلىدا نۇرغۇن ماقالە ئېلان قىلىپ، خەلق ئازادلىق ئۇرۇشىنىڭ ئىلگىرلەش ئەھۋالىنى كۈچەپ تەشۋىق قىلىپ، ماركسىزم - لېنىنىزم ۋە جۇڭگو كومىپارتىيەسىنىڭ تەشەببۇسى تەشۋىق قىلىپ، گومىنداڭ ئەكسىيەتچىلەردە-نىڭ جىنايىتىنى پاش قىلغان ھەم دىخۇا ئوقۇغۇچىلار ھەردە-كىتىنى تەشكىللەپ ۋە ئۇنىڭغا رەھبەرلىك قىلىپ، شىنجاڭ-نىڭ تىنچ ئازاد بولۇشىغا تۈرتكە بولۇش ئۈچۈن ھارماي-تالماي تىرىشچانلىق كۆرسەتكەن.

1949 - يىلى 8 - ئاينىڭ 23 - كۈنى، رەڭگىس ماۋ زېدۇڭنىڭ تەكلىپىگە بىنائەن، لو جى غۇلجىدىن سوۋېت ئىتتىپاقى ئارقىلىق بېيجىڭغا ھازىرقى بېيە-جىڭ)غا جۇڭگو خەلق سىياسىي مەسلىھەت كېڭىشىدە-نىڭ 1 - نۆۋەتلىك گومۇمىي يىغىنىغا قاتنىشىشقا ماھىغان. 8 - ئاينىڭ 27 - كۈنى، ئۇ ئولتۇرغان سوۋېت ئىتتىپاقى ئايرىوپىلانى سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ تاشقى بايقال كۆلى رايونى ھاۋا بوشلۇقىدا ھادىسە-گە ئۇچراپ، لو جى قاتارلىق بەش يولداش بەختكە قارشى قازا قىلغان. شىنجاڭ غۇلجا شەھە-رىدە ئىنقىلابىي قۇربانلار خاتىرە تېشى تۇرغۇزۇل-غان، يولداش ماۋ زېدۇڭ بەش نەپەر ئىنقىلابىي قۇر-بانغا ئابىدە يازمىسى يېزىپ بەرگەن.

ھازىر، لو جىنىڭ ئەسلى تۇرالغۇسى گاۋمىڭ را-يونىدىكى ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيە بازىسى، 2010 - يىلى 8 - ئاينىڭ 13 - كۈنى، گاۋمىڭ رايونلۇق مە-دەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى قوغداش ئورۇنلىرى قا-تارىغا كىرگۈزۈلدى. ياڭخې بازىرىنىڭ مۇناسىۋەت-لىك مەسئۇلى تونۇشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: ھازىر لو جىنىڭ ئەسلى تۇرالغۇسىنى رېمونت قىلىش تەي-يارلىق خىزمەتلىرىنى پائال ئىشلەۋاتىمىز، كۈندە-لىك ئاسراشتىن سىرت، مەدەنىيەت يادىكارلىقلردە-نى رېمونت قىلىش سالاھىيىتىگە ئىگە داڭلىق لايدە-ھەلەش، رېمونت قىلىش شىركەتلىرىنى كۆپ قېتىم تەكشۈرۈشكە تەكلىپ قىلدۇق، مۆلچەرىمىزچە، 2019 - يىلى 6 - ئايدا لايىھە تاماملىنىپ، 2020 - يىلى چاغاندىن ئىلگىرى، بېيجىڭى قىياپەت بىلەن ئەسلىي تۇرالغۇنىڭ ئەھۋالىغا كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان كەڭ ئاممىغا ئېچىۋېتىلىشى مۇمكىن.

5 - ئاينىڭ 19 - كۈنى، ساياھەتچىلەر بورتالا شەھىرىدىكى دۆلەت 4A دەرىجىلىك مەنزىرە رايونى غەلىتە تاش جىلغىسى مەنزىرە رايونىدا ساياھەت قىلماقتا. شۇ كۈنى، غەلىتە تاش جىلغىسىدا تۇنجى نۆۋەتلىك «تاغ كۆلى بايرىمى» ئۆتكۈزۈلدى. غەلىتە تاشلارغا نام بېرىش، غەلىتە تاشلاردىن كۆھەر ئىزدەش، تاغقا چىقىش مۇ-سابىقىسى، فوتو سۈرەت مۇسابىقىسى، ئات مىنىش، تۆگە مىنىش قاتارلىق پائالىيەتلەر زور تۈركۈم ساياھەتچىنى جەلپ قىلدى. □ لىۋ يۇشۈن فوتوسى

غەلىتە تاش جىلغىسىنى

كۆڭۈلۈك ساياھەت قىلىش

^[1] ئارپىس: ئۈرۈمچى شەھىرى ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 - نومۇر. ئېلان باشقارمىسى: 58510783، تارقىتىش مەركىزى: 58597169، تېلېگرام نومۇرى: 5028. پوچتا نومۇرى: 830061، گېزىتنىڭ يىللىق باھاسى: 336 بۈەن، ئايلىق باھاسى: 28 بۈەن، پارچە باھاسى: بىر يۈەن (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى: 102)